ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՇԱՐԱԿԱՆՆԵՐ

Ցանկ էջմիածնի մատենադարանի համար 1588 ձեռագրում զետեղուած հին եւ նոր շարականների, որոնք այժմ անգործածական են, չկան արդի Շարակնոցում.

Համար բուն կարգի.	Համար բուն արդի շարակ մեր դասաւորութեան		Էջ ձեռագրի
		Սուրբ հաւրն. Յովհաննիսի. Գառնեցո խորագրի տակ	
93.		*Յ՟ս միածին քաղցր և գրթած անոխակալ յամենայնի*	93 a—b.
94.	47.	* *Հ. Բարեբանեալ ես ք՟ս. որ եկիր ի փր. փարար քո.*	102 a.
95.	»	* *Մ. Ուրախ լեր մայր լռ. քանզի. քէ. այս. ի վեր. մայր*	102 a.
96.	48.	*Մ. Եդեմ բանաւոր ի վըտակաց հոգոյն սրբո ոռոգեալ*	109 b.
97.	»	*Մ. Արարիչն արարածոց նորագործեալ սկիզբն աշխարհի*	110 a.
98.	49.	*Մ. Երկինք յերկրի մարիամ. արեգակնն արդարութեան աւթարան*	111 a—b.
99.	»	*Մ. Սքանչելի բարի բանին բարձաւղ մարիամ*	111b—112a.
100.	50.	*Մ. Լոյսն արարչական ի չորրորդաւուր ի տարրէ արար*	112b—113a.
101.	»	*Մ. Որ խորհրդոցըն հայրենի խորհրդարան ա՟ծածին*	113a—b.
102.	51.	*Մ. Մայր լուսո ա՟ծածին անճառելի լուսոյն ծագման*	114a—b.
103.	»	*Մ. Ի հայրական ծոցո ծագեալ լուսոյն ելք արեւ*	114 b.
104.	52.	*Մ. Ով միրամայր ալքամութեամբ տրխրեալ*	116a—b.
105.	»	*Մ. Յաւէտ աւուրն ուրբաթուն մահւամբ մեծի կայսրորդոյն*	116b—117a.

106.	54.	մ. Ա՛ծածին ի շնորհէն կիրք տնաւրէնութեամբ սրովբէ	125 a.
107.	»	մ. Յորժամ ի հող մահու իջանէր անմահ զաւրաց Թագաւորն	125a—b.
108.	56.	մ. Մայր խաչեցելոյն տրտմեալ մարիամ ահա ցընծա	126b—127a.
109.	57.	ո. Որ զմեռանիլ կամաւ յանձն առեր իջանելով	130 b.
110.	60.	հ. Որ յաթոռ յանրաւ ես բնակեալ զքեզ	131 b.
111.	»	ո. Ողորմեաց մեզ աստըւած ըստ մեծի քում	132 a.
112.	61.	ո. Բանդ որ ի ծոց հաւր ծագեցար մեզ լոյս	133b—134a.
113.	63.	ո. Անըսկիզբն ա՛ծ և թագաւոր յաւիտենից	135a—b.
114.	67.	[օրհ]. Համբարձաւ ա՛ծ ա՛հութեամբ և տ՛րըն մեր ձայնիւ	141b—142a.
115.	»	մ. Ուրախացիր մարիամ քանզի սա-եալն ի քէն	142a—b.
116.	»	մ. Հարսն երկնից յերկրէ ընտրեալ մարիամ	142 b.
117.	70.	[օրհ.] Զրաժակ նորա. որք արբ. կե. խաւսէի. յայլ լեզ. (կրձ. և արձակ)	143a—b.
118.	71.	մ. Ա՛ծածին ս՛բ կոյս մարիամ որ եղեր տաճար սրբութեան	145 a.
119.	72.	մ. Խորան լուսո ճեմարան յաւրինեցար	146 b.
120.	73.	մ. Ուրախացիր սրբուհի ա՛ծածին մարիամ. բնակարան ս՛բ հոգւոյն	148 a.
		Ութերորդ աւուրն [Հոգեգալստեան] տ՛ն գրիգորի ճաոց կաթողիկոսի ասացեալ. խորագրի տաղ	
121.		[օրհ.] Յերկիս անձինս բաժանեալ և մի բնութիւն ոչ զատեալ	152b—153a.
122		« Երրորդական լոյս սկզբնական երրեակ լուսով	153a—b.
123.		հ. Անըսկիզբն լոյս. սկզբնական առեղծիչ ա՛ծութեան.	153b—154a.
124.		ո. Խորհրդարար ի գիրս մովսէս զանազան անձինս	154a—b.
125.		տ. Բանից զաւուց սէրովբէից. այսաւր հազորդ	154b—155a.

126.	42.	[օրհ] Սոսկալի տեսիլ ա՛ծային հը-րաշիցն. իմանալի լուսոյն	160a—161b.
127.	»	« Ի հաւրէ զարդարեալ հայրա-կան շնորհաւք պսակեալ	161b—162a.
128.	»	հր. Անճառելի շնորհաւք տուար զա-ւակ թադէոսի ո՛ր առաքելոյն	163 b.
129.	»	» ձգ. Ով երջանիկ ո՛ր գրիգոր քաջ և յաղթող հայրապետ	163b—164a.
130.	80.	ճչ. Ամուլ ուրախ լեր բազմածին ե-կեղեցի մայր լուսոյ	165a—b.
131.	81.	Ընդրեալ զքեզ և մաքրեալ ի յորո-վայնէ կոչեալ	165b—166a.
		Շարական. Մ՛բոյն. Սանդրխտո. Աւր-հնու. վերնագրի տակ	
132.	հմմտ 84.	ձգ. Անդրանիկ կամացն հաւր կամա-կատար	167 b.
133.	»	հ. Անճառելի ո՛ր ճառագայթ փառացն հաւր	167b—168a.
134.	»	ո. Ի լերանցն հիւսիսո մէմ հաւատոյ հաստեալ	168 a.
135.	»	ա. Արարչագործ ա՛ծ և հայր որ գը-թացար	168a—b,
136.	85.	մ. Ա՛ծածին ո՛ր կոյս որ զբանն ա՛ծ յարգանդի կրեցեր անուանեալ	168b—169a.
137.	88.	հբ Այսաւր ըզմովսէս և զհեղիաս կոչեցեր	173 a.
138.	94.	[օրհ.] Ա՛հեմք ըղքեզ փայտ խաչի ա՛ծընկալ ո՛ր նշան	174 a.
139.	»	« Փայտ կենաց զաւրութեան և պատուանդան անեղին	174a—b.
140.	95.	ճչ. Որ ըզխաչ քո շնորհեցեր ք՛ս զաւազան հաստատութեան	175b—176a.
141.	96.	ճչ. Ծագումն անճառելի որ ի հաւրէ ծագեցար	176a—b.
		Ս. խաչի մեր արդի (99) վեցերորդ օրուայ կանոնից յետոյ Ցանե	
142.	հմմտ.99.	հ. Այսաւր զենար զառն աստուծոյ վառըն յանցանաց նախաստեղծին	178a—b.
143.	»	ո. Որ վառըն մեր որդի ա՛ծո ի վե-րա քառաթև խաչին բեեռեցար	178 b.
144.	»	ճչ. Այսաւր ցընծա ե՛մըն վերին ընդ յարութիւն ք՛ի	179 a.

145.	100.	մկ. Խորհուրդ ո՞ր նշանին յառաջ-նումըն յայտնեալ	179b—180a.
		Կանոն. Ուրբերորդ. Աւուրն [Ս. խաչի] Աւրհնութի՞ի:* վերնագրի տակ	
146.		հ. Ճառագայթ փառաց ա՛ծածին նշա-նի խաչի քո տ՛ր	181a—b.
147.		ո. Որ բարձաւղդ ես բարձրացելոյն	181 b.
148.		տ. Աթոռ անեղին և ահեղան լուսո. պայծառ արեգակն	181b—182a.
149.		մկ. Իսկ դու պարծանքդ պարծանաց գեղարդըդ ո՞ր և գերազանց	182a—b.
150.	101.	[օրհ.] Թագաւորդ մեր ք՞ս ա՛ծ հզաւր և խաչահամբեր	182b—183a.
141.	»	ձյ. Արփիական լուսով զարդարեալ տեսաք	183b—184a.
152.	»	հր. Քեզ երկրպագեմք որ փառքդ ես փրկչին	184 a.
153.	102.	ձյ. Քառակերպեան աթոռ ակըն պատ-ուա՛կա՛ն մարդ արիւ լուսափայլ	187 a.
154.	»	հր. Իմաստութիւն ա՛յ ի քեզ ծա-գեցաւ. և դու եղեր ահեղան հացին	187a—b.
155.	»	» Թագ թագաւորին յաւիտենից. պարիսպ ամրութեան	187 b.
156.	104.	* մ. Ըզքեզ երևելդ. մ՞գ. ընդ որ. միածին կ. ա՛ հու. մեծ.	188 a.
157.	103.	հր. Ի մշտընջենաւոր փառաւորու-թե՛ն քո ա՛ըծ անըսկիզըն	190a—b.
158.	105.	մկ. Ցընծացէք այսաւր ազգ և ա-զինք ամենայն	193 a.
159.	108.	մ. Աթոռ անճառ բանին մարիամ	194a—b.
160.	»	մ. Սուրբ կոյս մարիամ մայր ա՛ն աստուծո	194 b.
		Շարական. համառ. վերնագրի տակ	
161.		գկ. սա. Հայր երկնաւոր անկանիմ առաջի անոխակալ	195b—196a.

*) Այստեղ է, արձակ գրի առնուած իբրև օրհնութիւններ և մեր արդի երրորդ օրուայ կանոնի Սրբութիւն սրբոց շարականը (180a—b.)· որ ըստ աւանդութեան Ստեփաննոս Սիւնեցուն (ը· դար) և կամ Ստեփաննոս Ապարանցուն (ժ դար) է ընծայուում· բայց իրօք յետին դարերի գործ է, հմմտ. Das armenische Hymnarium, էջ 99.

		Տաղական Ս. Յոյն. Կիւրղի. Հայրապե-տի վերնագրի տակ	
162.	Հմմտ. 32	Ձգ. Որ ա՜ծային շնորհաւք զարդա-րեցեր զեկեղեցի	198 a.
		Տաղական. Ս՟ք Բարսամայի. Ճգնաւորի	
163.		Գկ. Ծղնաւոր քրիստոսի. Համա-պայծառ և գերազոյն քան զարեգակն	198 b.
		Տաղական. Ս՟րբոցն. Տարագոսի. Պրո-բոսի. Եւ անդրոնիկոսի.	
164.		Ձգ. Տէնչալի տաւնիւ սրբոցն գը-ւարճանա այսաւր	198b—199a.
		Տաղական. Աղջոյ ս՟ք Ստեփաննոսի	
165.		Գկ. Որ ի վերա քերովբէից ընդ հաւր նըստիս յաթոռ փառաց	200a—b.
		Տաղական. Ս՟բառաք. Յովհաննու. Եւ անձնեցոյն այլ։	
166.		Ձգ. Մագումն արեւ. արեւելեան ճառագայթի տան Թորգոմեանց	201 a.
167.	131.	[որհ] գկ. Անթառամ սիրո ծնաւնդքք սերեցեաւք ի ք՟ է. [Ա - Ք]	202b—206b.
168.	132.	ո. Ա՟ ծաղին սիրով լցեալ երանեալ վկայքն ի սէր անմեկնելի	209 a.
169.	137.	հր. Քեզ հաւր անեղի և հանապազ խնամողի մատուցին	210 b.
170.	139.	ա. Երկնային զինուորութիւնք այ-սաւր ցընծութ՟ք տաւնեն	212 a.
171.	143.	ա. ով սիրայի ճառագայթ երանեալ ս՟ք մարտիրոսք	215 b.
172.	144.	հ. Այսաւր ընդ անմարմնոցն դասուն զյիշատակ վկայից քոց	216 a.
173.	»	ո. Եկեալ եմք ի տեղի վկայիցն սուրբ ճգնաւորաւքս	216 a.
174.	122.	Որ ի հաւրէ անճառ լուսո լոյս ծա-գեցար	217 b.
175.	»	Ի քեզ Նախնք լոյսդ անմատոյց ծա-ցածին ծնունդ անեղին	218 a.

Այս և առհասարակ պարականոն շարականների ուսումնասիրութիւնը, մեր կարծիքով, մեծ չափով լոյս պիտի սփռէ այն դաւանաբանական վէճերի վրայ, որոնց շնորհիւ Կիլիկեան շրջանում փոխադարձ անվստահութիւն էին տածում արեւելեան և արեւմտեան վանքերը, ինչպէս և մեծապէս պիտի նպաստէ որոշելու, թէ երբ և ինչ պարագաներում է կանոնական ոյժ ստացել մեր Շարակնոցը։

Ներսէս վարդապետ Տէր-Միքայէլեան